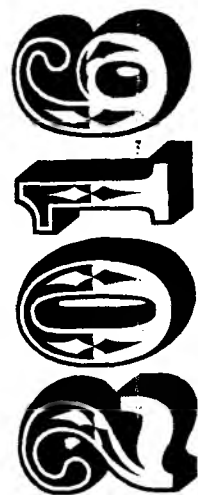

ЖУСУП БАЛАСАГЫН атындагы
КЫРГЫЗ УЛУТТУК УНИВЕРСИТЕТИНИН

ЖАРЧЫСЫ ВЕСТНИК

КЫРГЫЗСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО
УНИВЕРСИТЕТА имени ЖУСУПА БАЛАСАГЫНА

Специальный выпуск

ISBN 9967-21533X

ОГЛАВЛЕНИЕ

Абдуллаева С.М. доц., Кулболдиева Б.Э. преп. Проблемы формирования и развития профессиональной иноязычной речевой деятельности.....	9
Абдылдаева Т.Ч. к.ф.н., и.о.доц. Глобализация менен фундаментализмдин өз ара мамилеси.....	13
Абдиматова А.К. аспирант. Раимкулованын чебер мугалим катары педагогика илимине кошкон салымы.....	18
Адигинеева Б.А.ст. преп. Новая парадигма образования и реальность.....	21
Адигинеева Б.А.ст. преп. Новый учитель в эпоху информатизации общества.....	25
Акназарова Г. А. преп. Устные виды речевой деятельности в курсе русского языка как иностранного.....	28
А.К.Альжанов п.ғ.к Оқыту үрдісінде электронды оку құралдарын колдану әдістемесі.....	32
Алиаскарова З. магистр. Кредитная технология как условие развитие познавательной активности студентов.....	36
Алиев Т. к.п.н. Технологии обучения в системе непрерывного профессионального образования.....	40
Айталиева Ж.А.ст.преп. “Индивидуальные особенности эмоциональной сферы личности”.....	44
Айтымбетова Д.А. ст.преп. Патриоттуулук – адамдагы алдыңкы сапаттардын бири катары.....	48
Асанбекова Э. магистр. Формирование нравственной культуры личности студента высшей школы.....	53
Аркабаева А.С. преп. Кыргыз Республикасынын Эл мугалимдеринин билим берүү системасында жүргүзүлгөн изилдөөлөрүндөгү компетенттүү инсандык мамилелер.....	57
Аркабаева А. С. преп. Кыргыз Республикасынын Эл мугалимдеринин окутуу технологиялары.....	60
Атышова Б.Ж. магистр. Управление качеством подготовки специалистов в системе образования.....	64
Ахметова Ж.А. магистр. Формирование творческих способностей будущего учителя интерактивными средствами обучения.....	67
Ашрахманова С. К. преп., Матикеева А.К. преп. О некоторых особенностях обучения функциональным стилям на материале специальности.....	70
Баймурзаева З.А. преп. Формирования взаимоотношения учителей с трудными детьми.....	75
Байсеркеев А.Э. п.и.к, Баязова А.А. магистр. Билим берүү процессин өнүктүрүүдөгү инновациялык ишмердүүлүктүн орду.....	78
Бабаев Д.Б. д.п.н., проф., Божонов З.Б. ст. преп. Роль системы кураторства в воспитании студенческой молодежи.....	83
Батаканова С.Т. п.и.д., проф. Окуу китебинин автору - Калим Рахматуллин.....	87
Баялиева А.С. ст.преп. Манас эпосунун жаштардагы демократиялуулук сапаттарын калыптандыруучу идеялары.....	91
Батыралиев А. п.и.к., доц. Мугалимдин кесиптик компетенцияларын калыптандыруунун кээ бир жолдору.....	95

Сакиева С. С. п.и.д., доц. “Башталгыч мектептеги адабий билим берүүнүн теориялык жана практикалык маселелери”.....	357
Сакимбаева С.Д. доц. Развитие памяти у школьников.....	361
Сатыбалдиева К.Б. ст. преп. Критерий оценки методической компетентности преподавателя вуза.....	365
Син Е. Е. д.п.н., доц. “Проектный метод как соорганизация учебной деятельности школьников”.....	369
Сманбаев .Ө.А. к.п.н.,доц., Аманова А.О.Келечектеги мугалимдерди кесиптик багыт берүү ишине даярдоо.....	374
Смадиярова З.А. к.п.н.,доц. Актуальные проблемы подготовки педагогических кадров новой формации.....	377
Сулайманкулова Ж.К. к.п.н., и.о.доц. Башталгыч класс окуучуларынын адептик тарбиясын калыптандыруу боюнча болочок мугалимдерди этнопедагогикалык жактан даярдоо.....	380
Султанова Г.К. ст. преп. “Работа с текстом на уроках русского языка как средство формирования коммуникативной компетенции”.....	384
Субанов Б.А. ст.преп.Келечектеги экономисттердин кесипкөйлүгүн калыптандыруунун учурдагы абалы.....	388
Сыдыкова А.Б. магистр. “Кризис образования как отражение социокультурной ситуации в КР”.....	392
Сысоева Л.А.магистр. “Межпредметная компетентность будущего педагога”.....	396
Суералиева З.С. ст.преп. “Интерактивные методы обучения”.....	400
Суералиева Д.С.ст. преп. “Развитие самостоятельности студентов в процессе обучения русскому языку”.....	403
Темиралиева Т.К. ст.преп. “Нравственное воспитание подрастающего поколения”.....	407
Темиралиева Т.К. ст. преп. “Мугалимдик кесип туралуу”.....	410
Токсонбаев Р. Н. д.п.н., проф. Готовность магистров педагогического образования к социально-педагогической деятельности.....	412
Токоева Н.Б.магистр. Особенности внутренней миграции в Кыргызской Республике.....	418
Токтогулова Р. ст. преп. “Кыргыз элинин макал менен ылакаптарынын тарбиялык мааниси”.....	421
Токтогулова З. магистр. О сущности общекультурной компетентности будущего учителя.....	425
Турукманов К.Т. ст.преп. Системный подход как средство активации учебного процесса по философии.....	429
Турагбек кызы Жазгул ст.преп. “Азыркы коомчулуктагы инсандын социалдык мобилдүүлүгүн камсыздандыруудагы билим берүү”.....	433
Тургамбаева Р.С. ст.преп. “Использование частотного словаря-минимума в процессе обучения кыргызскому языку”.....	437
Узбекова С.М. аспиr. системное описание моделей предложения.....	439
Узбекова С.М. аспиr.Номинативная концепция предложения.....	442
Узбекова С.М. аспиr.Структурная основа предложения.....	445

Сманбаев .Ө.А.-*И.Арабаев атындагы КМУнин педагогика кафедрасынындоценти,
педагогика илимдеринин кандидаты***Аманова А.О.-***И.Арабаев атындагы Кыргыз Мамлекеттик Университети***Сманбаев .Ө.А.-***кандидат педагогических наук, доцент кафедры
педагогика КГУ им И.Арабаева***Аманова А.О.-***Кыргызский Государственный Университет им И.Арабаева***Smanbayev. O. A. -***candidate of pedagogical sciences, associate professor
KGU pedagogics him I. Arabayeva***Amanova A.O. -***Kyrgyz State University him I. Arabayeva*

КЕЛЕЧЕКТЕГИ МУГАЛИМДЕРДИ КЕСИПТИК БАГЫТ БЕРҮҮ ИШИНЕ ДАЯРДОО

ПОДГОТОВКА БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ К ПРОФОРИЕНТАЦИОННОЙ РАБОТЕ

TRAINING OF FUTURE TEACHER FOR PROFESSIONAL ORIENTATION WORK

Аннотациясы: Макалада келечектеги мугалимдерди кесиптик багыт берүү ишине даярдоонун маселелери, аны жакшыртуунун жагдайлары каралган.

Аннотация: в статье рассмотрены вопросы подготовки будущих учителей к профориентационной работе и совершенствование

Summary: in article questions of training of future teachers for professional orientation work and improvement are considered

Түйүндүү сөздөр: педагогикалык процесс, кесипке багыт берүү, окутуу, тарбиялоо, даярдык, мотивдештирүү.

Ключевые слова: педагогический процесс, профориентационная работа, обучение, воспитание, подготовка, мотивация

Keywords: pedagogical process, professional orientation work, training, education, preparation, motivation

Азыркы кездеги базар экономикасына өтүүнүн шарттарына ылайык мектеп окуучуларын туура кесип тандап алууга даярдоо «Кыргыз Республикасынын мектеп окуучуларын тарбиялоонун концепциясында» ж. б. документтерде белгиленген. Бул иштин ийгилиги проблеманын методологиялык, теориялык, методикалык маселелеринин изилденишине жана мугалимдин чеберчилигине көз каранды. Мына ушуга байланыштуу студенттерди педагогикалык окуу жайларда кесиптик багыт берүү ишине даярдоонун жакшыртуунун зарылдыгы келип чыкты. Бул ишке системалык мамиле жасоо, келечектеги мугалимди кесиптик багыт берүү ишине даярдоонун системасын, мазмунун, методдорун туура тактоо үчүн керек. Ал эми системалык структуралык талдоо менен профессиографиялык мамиле жасоону айкалыштыруу мугалимди кесиптик багыт берүү ишине даярдоонун моделин жана ушул багыттагы мазмунун тактоого жардам берет.

Кесиптик багыт берүү – бул окуучунун шыгын, жөндөмүн, кызыгуусун, ден соолугун жана коомдун тигил же бул кесип ээсине болгон муктаждыгын эске алып аны аң сезимдүү кесип тандап алууга даярдоого багытталган максаттуу иштердин

комплексин. Кесиптик багыт берүү ишин жүргүзүүдө педагог окуучуга социалдык жардам көрсөтөт. Педагогдун социалдык -педагогикалык иш аракетинин мүнөзү келечектеги мугалимдин теориялык билимдерге, билгичтиктерге ээ болушун, анын инсандык асыл сапаттарынын комплексин калыптандырууну талап кылат. Республикабыздын мектептеринде эмгектенген жаш мугалимдердин, жогорку окуу жайлардын бүтүрүүчүлөрүнүн арасында кесиптик багыт берүү маселесине байланышкан иликтөөлөр жүргүзүлдү. Аларга «Кесипке багыт берүү деген эмне?», «Кесиптик багыт берүү ишинин негизги компоненттери кайсылар?», «Кесиптик багыт берүү ишинин кандай форма жана методдору бар?» ж.б.у.с. суроолор берилген.

Суроолорго жооп жазган 280 респонденттердин 14% гана толук, 22% гана канааттандыраарлык жооп жаза алышкан. Мугалимдер кесиптик багыт берүү маселеси боюнча теориялык билимдерди педагогика предметинен «Эмгектик тарбия жана кесиптик багыт берүү» деп аталган темадан алышкандыктарын белгилешкен. Натыйжада, алардын көпчүлүгү айтылып жаткан проблема боюнча жеткиликтүү теориялык билимдерге, практикалык билгичтиктерге, көндүмдөргө ээ болушкан эмес. Мына ушундан улам келечектеги мугалимдерди кесиптик багыт берүү ишине даярдоо үчүн окуу жайда педагогикалык процессти максаттуу уюштуруу зарыл. Студентти бул ишке даярдоону бүтүн система катары жана мазмундук – мотивациялык, уюштуруучулук – процессуалдык компоненттердин биримдигинде кароо керек. Бул системага окуу жайда өтүлө турган бардык предметтик дисциплиналар (өзгөчө педагогика жана психология) педагогикалык практика, ар түрдүү иш чаралар кирет. Мугалимдин кесиптик багыт берүүчү иш – аракети объективдүү (максат, мазмун, окутуунун жана тарбиялоонун шарттары) жана субъективдүү (билим, билгичтик, жөндөм) факторлор менен аныкталат. Булар өз ара тыгыз байланышта болуп, мугалимдин кесиптик багыт берүү боюнча чеберчилигин, мүмкүнчүлүгүн ачып көрсөтөт. Теориялык маалыматтарга жана изилдөөнүн натыйжаларына таянуу менен келечектеги мугалимдин кесиптик багыт берүү ишине даярдыгынын критерийлерин аныктай алдык (таблица №1)

Таблица №1 Келечектеги мугалимдин кесиптик багыт берүү ишине даярдыгынын критерийлери

Компоненттер	Критерийлер
Мотивациялык	-Кесиптик багыт берүү ишинин коомдогу маанисин түшүнүүсү; -кесиптик багыт берүү ишин жүргүзүүгө оң мамиле жасашы; -кесиптик багыт берүү ишин жүргүзүүгө зарыл болгон билимдерге, билгичтиктерге, көндүмдөргө умтулуусу ж.б.
Мазмундук	-кесипке багыт берүү ишинин теориялык, методологиялык негизин билиши; -кесипке багыт берүү ишинин форма, методдорун, каражаттарын билиши; - кесипке багыт берүүнүн концептуалдык негизин билиши ж.б.
Процессуалдык	-ар түрдүү форма жана методдорду, каражаттарды, ыкмаларды колдоно билиши; -методикалык колдономолорду иштеп чыга алышы; -мониторинг жүргүзө билиши ж.б

Мына ушул критерийлердин негизинде студенттерди даярдыгына жараша 3 топко бөлүк:

I топ – даярдыгы төмөнкү деңгээлде. Окуучуларга кесиптик багыт берүү ишинин теориялык, методикалык маселелери боюнча үстүртөн түшүнүктөргө ээ. Билгичтик, көндүмдөрү жетишсиз. Билимин тереңдетүүгө кызыгышпайт. Окуучулар менен өз

алдынча иш жүргүзө алышпайт.

II топ – даярдыгы орточо деңгээлде. Теориялык билимге, көндүмдөргө ээ. Бирок билимин тереңдетүүгө системалуу көңүл бурушпайт. Окуучулар менен иштөөдө кемчиликтерди кетиришет. Системалуу жүргүзүлгөн иштер бул топтогулардын 3-топко кошулушуна түрткү болот.

III топ – жогорку деңгээлде. Кесиптик багыт берүү маселеси боюнча системалаштырган жеткиликтүү билимдери, билгичтиктери, көндүмдөрү бар. Өз билимин тереңдетүүгө, алдыңкы тажрыйбаны өздөштүрүүгө умтулушат. Окуучулар менен өз адынча иштей алышат.

Студенттердин кесиптик багыт берүү ишине даярдыгын ар түрдүү деңгээли өз кезегинде максаттуу иш жүргүзүүнү талап кылат. Педагогикалык окуу жайда, студенттерди мектепте кесиптик багыт берүү ишин жүргүзүүгө даярдоонун мазмундук – мотивациялык, уюштуруучулук – процессуалдык компоненттерди камтыган системада, атайын модель түзүү менен ишке ашыруу керек. И.Арабаев атындагы КМУнун биология -химия факультетинин базасында изилдөө иштери жүргүзүлдү. Эксперименталдык группада КМУнун Окумуштуулар кеңешин тарабынан бекитилген атайын курсту жана педагогика предметин окутууда, педагогикалык практиканын жүрүшүндө төмөндөгү маселелерге көңүл бөлүндү:

-кесиптик багыт берүү жөнүндөгү теориялык билимдерге ээ кылуу жана практикада колдонуунун жолдорун үйрөтүү;

- студенттерге кесиптик багыт берүү ишинин максатын, мазмунун, милдетин жана азыркы кезде аны жакшыртуунун жолдорун түшүндүрүү;

- инсанды калыптандыруунун закон ченемдүүлүктөрүн, окуучулардын кесиптик өзүн-өзү аныктоосун, адамдын иши аракетинин негизин үйрөнүү;

- кесиптик багыт берүү ишинин түшүнүктөрүн өздөштүрүү, аны уюштуруунун форма жана методдору менен тааныштыруу;

- студенттерди практикалык иштерге катыштыруу;

-өз алдынча окуучулар менен иштей билүү көндүмдөрүн калыптандырууга;

-кесиптик багыт берүү боюнча тарбиялык иш чараларды уюштурууга, өткөрүүгө, жыйынтыгын талдоого көнүктүрүү;

-алдыңкы педагогикалык тажрыйбаларды өз практикасында колдонууга үйрөтүүгө ж.б.

Изилдөөнүн жүрүшүндө алынган жыйынтыктар теориялык даярдык качан гана практика менен байланышканда жакшы натыйжа бере тургандыгын көрсөтүү. Мына ушуга байланыштуу эксперименталдык группанын студенттери мектептерде болушуп класстын жана жалпы мектептин бул багыттагы иш чараларына активдүү катышышты. Педагогикалык практика мезгилинде студенттер окуучулардын кызыгуусун, жөндөмүн, шыгын үйрөнүшүп, окуучулардын кесиптик багыт алгандыктарын аныкташты. Студенттер класста жана мектепте жүргүзүлгөн кесиптик багыт берүү ишинин абалын талдашты. Мына ушул сыяктуу максаттуу жана системалуу жүргүзүлгөн окуу тарбия иштердин натыйжасында эксперименталдык группалардын студенттери текшерүүчү группалардын студенттерине караганда теориялык жана практикалык жактан бир кыйла жогорку деңгээлде даярдык ала алышкандыгын белгилей кетелиз. Бүгүнкү күндөгү педагогикалык практикада топтолгон алдыңкы тажрыйбаларды үйрөнүү, жүргүзүлгөн изилдөөлөрдүн жыйынтыгы келечектеги мугалидерди даярдоонун төмөндөүдөй шарттарын аныктоого жардам берди:

-студенттерди кесиптик багыт берүү ишинде мааниге ээ боло турган кесиптик сапаттарга ээ кылуу максатында жогорку окуу жайлардын окуу тарбия иштеринин педагогикалык жана кесиптик багыт берүүчү багытын арттыруу;

- студенттерди кесиптик багыт берүү ишине даярдоону татаал динамикалык процесс катары карап, аларды кесиптик багыт берүү ишинин педагогикалык.

социалдык, экономикалык, психологиялык, медициналык аспектилер менен тереш тааныштыруу;

- студенттерди кесиптик багыт берүү ишине даярдоону жакшыртуу максатында бул багытта атайын курстарды киргизүү зарыл;

- студенттерди кесиптик багыт берүү ишине даярдоодо аларды адептик-психологиялык, теориялык, практикалык даярдык алышына көңүл бөлүү керек.

Адабияттар:

1. Дахин А.И. Педагогическое моделирование сущность, эффективность и неопределенность // Теория и практика образовательной технологии.-М., НИИ школьных технологий 2004.-192 б.

2. Зимняя И. А. Научно-исследовательская работа: методология, теория, практика организации проведения. М.: МНГТИ, 1999. - 28 с.

3. Зээр Э.Ф., Сыйанюк Э.Э. Профориентология личности.- Екатеринбург, Изд-во Рос.гос. проф. Пед.ин-та 2005.-195 с.

4. Краевский В.В. Моделирование в педагогическом исследовании. М., 1988.
